

1966-72

Wszystkim naszym czytelnikom, działaczom i członkom PTTK, korespondentom i współpracownikom, najlepsze życzenia dobrych Świąt i pomyślnego Nowego Roku składa

**Redakcja
Biuletynu Informacyjnego
Zarządu Głównego PTTK**

BIULETYN

informacyjny

**ZARZĄDU GŁÓWNEGO
PTTK Nr 142
GRUDZIEŃ 1970**

DELEGACJA ZG PTTK U SEKRETARZA KC PZPR — JANA SZYDLAKA

11 LISTOPADA 1970 roku członek Biura Politycznego, sekretarz KC PZPR Jan Szydłak przyjął delegację Zarządu Głównego PTTK. W spotkaniu wziął udział zastępca kierownika Wydziału Propagandy i Agitacji Jan Skrzypczak i dr Zbigniew Kulczycki. Zarząd Główny reprezentowali: prezes — Piotr Gajewski, sekretarz generalny — Jerzy Sierpiński i przewodniczący Sztabu Centralnego Ogólnopolskiego Konkursu Krajoznawczo-Turystycznego „Szlakami Polski Ludowej”, zastępca sekretarza generalnego — Wojciech Militz.

Spotkanie rozpoczęło się od miłego uroczystego momentu wręczenia sekretarzowi KC PZPR Janowi Szydłakowi honorowego dyplomu i odznaki konkursu „Szlakami Polski Ludowej”. Dyplom i odznaka konkursu były dowodem wdzięczności za poparcie i pomoc jaką instancje PZPR udzieliły działaczom krajoznawczo-turystycznym w organizacji i przeprowadzeniu tej pamiętnej, najbardziej masowej imprezy w roku ćwierćwiecza Polski Ludowej.

W bezpośredniej, godzinnej rozmowie przedstawiciele PTTK poinformowali sekretarza KC o działalności, dorobku programowym i aktualnym stanie organizacyjnym Towarzystwa.

Przedstawione zostały także kierunki dalszego rozwoju pracy programowej PTTK, ze szczególnym podkreśleniem realizacji programu krajoznawczego, pro-

blematyki rozwoju i doskonalenia działalności PTTK w zakładach pracy oraz w środowisku młodzieżowym.

Sprawy te spotkały się z żywym i serdecznym zainteresowaniem. Jan Szydłak podkreślając rolę i znaczenie, jaką krajoznawstwo oraz turystyka odgrywa w pracy ideowo-wychowawczej, uznał za słuszne m.in. szersze popularyzowanie w prasie, radio i TV problematyki krajoznawczo-turystycznej, działalności PTTK oraz zasłużonych działaczy Towarzystwa.

Podczas spotkania omówiono także zamierzenia Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego w dziedzinie gospodarczej, zwłaszcza w aspekcie podniesienia jakości usług, rozszerzenia ich rodzajów oraz uzyskiwania większych efektów ekonomicznych działalności usługowej PTTK. Sekretarz KC ze zrozumieniem odniósł się do postulatów PTTK dotyczących napotykaných trudności w realizacji tych zamierzeń, a związanych m.in. z szerokim rozwinięciem produkcji pamiątkarskiej, która powinna być głównym źródłem finansowania działalności programowej Towarzystwa, z jednoczesnym osiągnięciem rentowności w poważnej części bazy noclegowej i zwiększeniem efektywności ekonomicznej obsługi ruchu turystycznego PTTK. Tak realizowany program intensyfikacji gospodarki PTTK, przy jednoczesnym oszczędnym wydatkowaniu środków we wszystkich dziedzinach pracy Towarzystwa powinien stworzyć warunki do samodzielności budżetowej PTTK.

KIERUNKI DOSKONALENIA EKONOMIKI I MODELU ORGANIZACYJNEGO PTTK

W POCZĄTKACH listopada 1970 r. odbyła się w Domu Turysty PTTK w Sopocie narada poświęcona omówieniu kierunków doskonalenia ekonomiki i modelu organizacyjnego naszego Towarzystwa. W naradzie uczestniczyli urzędujący członkowie Prezydiów Zarządów Okręgów PTTK oraz dyrektorzy Biur Ekonomiczno-Finansowych Okręgów. Obradom przewodniczył sekretarz generalny ZG PTTK dr Jerzy Sierpiński.

W wyniku szerokiej wymiany poglądów określono najbardziej w chwili obecnej optymalne rozwiązania, których realizacja przyczyni się do usprawnienia działalności gospodarczej PTTK a w przyszłości do większej niż dotąd samodzielności ekonomicznej Towarzystwa.

I tak, w zakresie usług noclegowo-gastronomicznych uznano za celowe:

- podjęcie kroków zmierzających do poprawy jakości usług, m. in. poprzez dalszą modernizację bazy turystycznej,
- dążenie do wydłużenia letniego i zimowego sezonu turystycznego oraz do odpowiedniego sterowania ruchem turystycznym poprzez stworzenie systemu elastycznych cen i marż,
- rozwój campingów i pól namiotowych tworzonych przy obiektach PTTK,
- wprowadzenie zasad rozrachunku gospodarczego jako metody zarządzania obiektami, co pozwoli usamodzielić gospodarczo obiekty i wyzwo-li nowe inicjatywy.

W zakresie usług spełnianych przez Biuro Turystyki Zagranicznej PTTK i biura obsługi ruchu turystycznego oddziałów PTTK założono dalszy ich wzrost oraz poprawę wyników w działalności. W celu usprawnienia działania większych biur międzyoddziałowych opracowane zostały nowe regulaminy. Nakła-

dają one na oddziały PTTK obowiązek wydzielenia działalności gospodarczej, oparcie jej na zasadach wewnętrznej rozrachunku gospodarczego przy zapewnieniu społecznego nadzoru nad jednoosobowym kierownictwem biur.

W zakresie produkcji pamiątek i sprzętu turystycznego przewiduje się dalszy poważny wzrost obrotów w wyniku powstawania nowych zakładów wytwórczych oraz rozszerzania asortymentu i zwiększania produkcji w zakładach już istniejących.

W celu usprawnienia działalności gospodarczej na szczeblu wojewódzkim przewiduje się podniesienie rangi okręgów PTTK oraz większą niż dotąd samodzielność podległych im biur ekonomiczno-finansowych. W tym zakresie prowadzone są prace nad nowelizacją regulaminu biur zarządu okręgu PTTK.

Wreszcie w sferze działalności organizacyjno-programowej przewiduje się utrzymanie dotacji Towarzystwa na dotychczasowym poziomie, co przy zakładnych — większych niż dotychczas — wpływach od uczestników ruchu turystycznego oraz oszczędniejszym i bardziej uzasadnionym wykorzystywaniu środków, pozwoli osiągnąć lepsze wyniki. Oszczędności powinny być przede wszystkim poczynione w zakresie kosztów na delegacje służbowe, organizację konferencji i narad oraz organizację niektórych masowych imprez.

Realizacja przedstawionych tu w syntetycznym skrócie, a omawianych na naradzie w Sopocie, sposobów usprawnienia w dziedzinie usług, produkcji, działalności organizacyjno-programowej, prowadzić będzie do wzrostu rentowności, równoważenia w większym niż obecnie stopniu dochodów i kosztów. Przyczyni się to w konsekwencji do większego usamodzielnienia ekonomicznego Towarzystwa a rezultacie do ograniczenia dotacji państwowej na rzecz PTTK.

X KONFERENCJA ORGANIZACJI TURYSTYCZNYCH KRAJÓW SOCJALISTYCZNYCH

W listopadzie 1970 roku odbyła się w stolicy CSRS w Pradze — kolejna X Konferencja Organizacji Turystycznych Krajów Socjalistycznych. Jej organizatorem był Związek Turystyki i Obozownictwa CSRS. W obradach obok gospodarzy wzięły udział delegacje: Bułgarskiego Związku Turystycznego, Komitetu do Spraw Turystyki i Wędrownictwa NRD, Centralnej Rady Turystyki Związków Zawodowych ZSRR, Węgierskiego Towarzystwa Przyjaciół Przyrody, Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego, które reprezentowali: sekretarz generalny — dr Jerzy Sierpiński, zastępca sekretarza generalnego — Wojciech Militz i kierownik działu turystyki kwalifikowanej ZG PTTK — Danuta Ra-falska.

Głównym tematem konferencji w związku z przypadającym w 1970 r. 100-leciem urodzin W. I. Lenina była problematyka związków i wpływu idei leninowskich na rozwój wypoczynku, krajoznawstwa i turystyki w krajach socjalistycznych oraz wzajemna inoformacja o udziale turystów w obchodach leninowskich.

Delegacja PTTK przedstawiła referat w oparciu o pracę **Zbigniewa Tomkowskiego „Zainteresowania krajoznawcze W. I. Lenina”** oraz obszerną informację o imprezach turystycznych zorganizowanych w Polsce w Roku Leninowskim. Przedłożone informacje wszystkich organizacji uczestniczących w konferencji potwierdziły, iż w krajach tych zrealizowano bogaty program imprez turystycznych, poświęconych rocznicy W. I. Lenina. Imprezy, w których uczestniczyły miliony pracujących i młodzieży, stały się potężną manifestacją przywiązania do zwycięskich idei W. I. Lenina, do idei przyjaźni, pokoju, proletariackiego internacjonalizmu.

W toku obrad uczestnicy praskiej konferencji szczegółowo przedyskutowali problematykę dalszego rozwoju i upowszechniania różnorodnych, nowoczesnych metod i form turystyki a także metody dotyczące wychowania i szkolenia społecznych kadr turystycznych. Dużo uwagi poświęcono sprawie turystyki młodzieżowej, formom i metodom uzyskiwania efektów wychowawczych poprzez turystykę.

W dyskusji nad każdym z wymienionych tematów delegacja PTTK miała możliwość zaprezentowania znacznego dorobku Towarzystwa, osiągniętego przy współpracy związków zawodowych, organizacji młodzieżowych, działaczy resortu oświaty i szkolnictwa wyższego, Wojska Polskiego. Wiele cennego materiału uzyskano z informacji i referatów bratnich organizacji.

Gospodarze czechosłowaccy stworzyli dla uczestników konferencji znakomite warunki obrad i pobytu, umożliwiając spotkania z aktywnym turystycznym Pragi, Karlowych Varów i Pilzna, z przedstawicielami związków zawodowych, władz kultury fizycznej i turystyki oraz zwiedzenie interesujących zakładów pracy. Stworzono serdeczną, przyjacielską atmosferę. Uczestnicy konferencji wyrazili wysokie uznanie organizatorom wraz z gorącymi podziękowaniami za gościnność.

Z zadowoleniem przyjęto zaproszenie na przyszłoroczną konferencję w Budapeszcie, której organizatorem będzie Węgierskie Towarzystwo Przyjaciół Przyrody. Ustalono, iż tematem tej konferencji będzie klasyfikacja nowych rodzajów turystyki i omówienie systemu odznak turystycznych oraz wymiana informacji i doświadczeń dotyczących udziału poszczególnych organizacji w turystycznych organizacjach międzynarodowych.

OGÓLNOPOLSKI PROGRAM KRAJOZNAWCZY TURYSTYKI

JAK informowaliśmy w poprzednim Biuletynie Informacyjnym plenarne zebranie Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego uchwaliło ogólnopolski program krajoznawczy turystyki, będący owocem obrad sejmików krajoznawczych PTTK i wielkiej ogólnopolskiej narady krajoznawczej w Gdańsku w maju 1970 r.

Poniżej publikujemy pełny tekst tego programu.

I.

1. Krajoznawstwo polskie zrodziło się w latach niewoli narodowej jako patriotyczny ruch społeczny, który za cel swej działalności przyjął szerzenie wśród społeczeństwa polskiego rzetelnej wiedzy o kraju ojczystym — jego dziejach, kulturze, zespołach przyrodniczych, bogactwach, pięknie.

Reprezentowany przez Polskie Towarzystwo Tarzańskie i Polskie Towarzystwo Krajoznawcze społeczny ruch krajoznawczy, ucząc miłości do kraju rodzinnego i zachęcając do jego poznawania, przyczynił się do pogłębienia w społeczeństwie uczuć patriotycznych, stanowiąc jedną z ważnych form walki narodu polskiego przeciwko zaborcy.

2. W okresie międzywojennym krajoznawstwo odegrało istotną rolę w procesie integracji narodowej, w rodzaju oświaty i kultury. Nie stało się ono jednak — ze względu na ówczesne warunki społeczno-ekonomiczne — ruchem społecznym ogarniającym swym zasięgiem szerokie rzesze narodu, zwłaszcza zaś klasy robotniczej i chłopstwa.

3. Powstanie Polski Ludowej wywarło decydujący wpływ na dalszy rozwój krajoznawstwa i zasadniczą zmianę jego treści w kierunku dostosowania go do nowych warunków społeczno-politycznych. Istotną rolę w procesie przemian zachodzących w polskim krajoznawstwie odegrało Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, spadkobierca bogatego dorobku PTT, PTK i robotniczych stowarzyszeń turystycznych oraz kontynuator ich działalności w dziedzinie krzewienia wśród społeczeństwa idei krajoznawczej.

4. PTTK, nawiązując do dorobku i doświadczeń swych poprzedników twórczo rozwijała idee krajoznawstwa, wzbogaciła je o nowe treści służące socjalistycznemu wychowaniu społeczeństwa.

W latach Polski Ludowej krajoznawstwo stało się ideową treścią masowej turystyki, która dzięki temu stanowi nie tylko jedną z najbardziej istotnych form poczynku ludzi pracy, lecz również jest ważnym elementem wychowania obywatelskiego w państwie socjalistycznym.

Szerzenie wiedzy o kraju ojczystym, o walkach zwyciężczych narodu polskiego, ukazywanie wielkiego dorobku socjalistycznej Ojczyzny — staje się treścią wszelkich poczynań PTTK.

II.

5. Na współczesne krajoznawstwo należy patrzeć jako na:

- wyraz określonych tendencji programowych w turystyce, zwłaszcza turystyce masowej,
- ruch społeczny dorosłych i młodych turystów.

6. Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze reprezentuje pogląd, że dysponując kompleksowymi metodami popularyzacji wśród turystów różnych dziedzin wiedzy o kraju powinno się uwzględnić w niej szerzej, niż to poprzednio czyniono, problematykę współczesności.

Współczesność krajoznawstwa polegać powinna na rozwojowym ujmowaniu faktów i zjawisk, na sięganiu do postępowych tradycji, poznawaniu współczesnych zagadnień w różnych dziedzinach życia społecznego, politycznego, gospodarczego i kulturalnego w Polsce Ludowej oraz ukazywaniu wizji przyszłości naszej socjalistycznej Ojczyzny.

W wyniku realizacji takiego właśnie krajoznawczego programu turystyki, działalność Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego stanie się dla szerokiego rzesz turystów szkołą patriotycznego wychowania. Zdobywanie bowiem wiedzy o kraju w trakcie uprawiania turystyki może kształtować i rozwijać świadomość obywatela, budzić uczucia patriotyczne i poczucie słusznej dumy z postępowych tradycji naszego narodu jak też osiągnąć dokonanych w Polsce Ludowej, wyzwalając twórcze inicjatywy w pracy dla Ojczyzny.

7. Dlatego też krajoznawców, którzy starają się o nadanie właściwego kształtu krajoznawczemu programowi turystyki powinna cechować postawa działaczy dążących nie tylko do zachowania zasobów przyrodniczych, wszelkiego rodzaju pamiątek i zabytków kultury, upamiętnienia miejsc walk o wolność i niepodległość narodu polskiego, ale podejmujących wszelkie działania mające na celu gospodarczo-społeczna aktywizację własnego regionu, a przez to swego kraju.

Krajoznawcy skupieni w Polskim Towarzystwie Turystyczno-Krajoznawczym starają się, aby Towarzystwo stanowiło jedno z ważnych ogniw społecznego frontu wychowawczego, a aktywnie PTTK starał się być jeszcze bardziej ideowo zaangażowany w pogłębianiu socjalistycznej świadomości społeczeństwa oraz kształtowania patriotycznej postawy młodego pokolenia.

8. Jeżeli krajoznawstwo ma spełnić istotną rolę w turystyce, to działalność Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego w tym zakresie nie może ograniczać się do prac prowadzonych przez Komisję Krajoznawczą ZG i jej odpowiedniki na szczeblu okręgu, oddziału. Problematyka krajoznawcza powinna być treścią pracy wszystkich ogniw Towarzystwa.

Rola komisji krajoznawczych ma polegać na: podejmowaniu nowych inicjatyw co do treści programu krajoznawczego, metod działania, koordynowania postanowień wykonawczych tego programu między ogniwami organizacyjnymi na różnych szczeblach i różnych dziedzinach działalności. Prace komisji krajoznawczych na wszystkich szczeblach mają zabezpieczyć realizację zadań krajoznawczych podstawowych ogniw Towarzystwa, którymi są koła terenowe, zakładowe, względnie kluby.

9. W zakresie działalności krajoznawczej w PTTK współpracują wszystkie komisje problemowe. Szczególnie od ścisłej współpracy komisji krajoznawczych, ochrony przyrody, opieki nad zabytkami i specjalistycznych zależy właściwa treść programu krajoznawczego i metody działania dostosowane do coraz szerszego zasięgu turystyki.

W tym samym zakresie ważna jest również współpraca z komisjami młodzieżowymi, kołami zakładowymi i komisjami kół zakładowych, kołami przewodników, ze wszystkimi komisjami turystyki kwalifikowanej, a na szczeblu Zarządu Głównego również z Komisją Szkoleniową, Wydawniczą i Propagandową.

10. Aby współpracy tej nadać odpowiedni kształt organizacyjny należy stworzyć przy władzach PTTK rady programowe, które byłyby organem doradczym i opiniotwórczym dla władz Towarzystwa, wszystkich szczebli w dziedzinie tworzenia i realizacji krajoznawczego programu turystyki oraz które by stworzyły bodźce do rozwoju ruchu krajoznawczego.

III.

11. Programowym organem ZG PTTK powinna stać się „Ziemia”, którą należy przekształcić w kwartalnik.

12. Biorąc za podstawę wyniki Ogólnopolskiej Narady Krajoznawczej PTTK, która odbyła się w Gdańsku w dniach 17—18 maja 1970 r. Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze przyjmuje następujące główne kierunki ogólnopolskiego krajoznawczego programu turystyki:

a) poznawanie postępowych i rewolucyjnych tradycji narodu polskiego, dziejów walki o zachowanie polskości, historii walki o narodowe i społeczne wyzwolenie w latach niewoli i okupacji; poznawanie historii walki klasy robotniczej i ludu przeciwko kapitalizmowi, poznawanie miejsc upamiętnionych walkami „o naszą wolność i waszą”, braterstwem broni żołnierzy polskich i radzieckich z okresu II wojny światowej, którzy walczyli przeciwko hitlerowcom; utrwalenie pamiątek z okresu ostatniej wojny;

b) poznawanie historii konstruktywnej pracy narodu polskiego nad umacnianiem swego państwa, pomnażaniem jego dobrobytu i znaczenia w świecie; poznawanie historii przemysłu i techniki, przejawów postępu technicznego na przestrzeni dziejów i obecnie, poznawanie dorobku rzemieślników, robotników i inżynierów, którzy kładli podwaliny pod współczesną cywilizację techniczną; zabezpieczenie środków i wytworów pracy rzemieślniczej i fabrycznej świadczących o narastającym tempie postępu technicznego;

c) poznawanie udziału Polaków w ogólnopolskim dorobku myśli naukowej, sylwetek ludzi nauki, nauczycieli pokoleń; poznawanie etapów rozwoju edukacji narodowej i jej powszechności obecnie; poznawanie zakładów naukowych w ich kształcie zabytkowym i współczesnym; staranie o przysporzenie nauce polskiej nowych wartości dzięki pracy rzeszy krajoznawców;

d) poznawanie dorobku kultury poszczególnych regionów kraju; poznawanie zwyczajów, obrzędów ludowych, kultywowanie folkloru, staranie o tworzenie silnych więzi kulturowych w środowiskach nowotworzonych oraz na Ziemiach Zachodnich i Północnych, działanie na rzecz narastania tradycji miejscowych; popieranie pamiętkarstwa regionalnego;

e) poznawanie kierunków rozwoju gospodarczego, kulturalnego i społecznego kraju; tworzenie wizji przyszłościowego obrazu Polski na tle dorobku ostatniego ćwierćwiecza; udział w planowaniu zagospodarowania przestrzennego kraju w szczególności na odcinkach związanych z rozwojem turystyki i racjonalnym gospodarowaniem zasobami;

f) podejmowanie starań o wszechstronną ochronę środowiska człowieka, zwłaszcza w zakresie związanym z turystyką; poznawanie zasad ochrony środowiska człowieka przez ochronę przyrody; propagowanie kultury wycieczkowania;

g) poznawanie okolic kraju mało dotąd odwiedzanych przez turystów; działanie na rzecz „deglomeracji” ruchu turystycznego; zachęcanie młodych turystów do odwiedzania niewykorzystanych turystycznie zakątków kraju; popularyzowanie nieznanymi dotąd obiektów krajoznawczych; zachęcanie miejscowych czynników do organizowania prostymi środkami urządzeń recepcyjnych.

13. Dla realizacji powyższych celów należy rozwinąć działalność w następujących dziedzinach.

A. Popularyzacja krajoznawstwa.

a) kontynuować i rozszerzać prace nad kształtowaniem, opisywaniem i dobieraniem dla celów popularyzatorskich odpowiednich obiektów krajoznawczych. W tym celu należałoby między innymi przeprowadzić akcję inwentaryzacji zasobów krajoznawczych o zasięgu krajowym, utworzyć w tym celu Komitet Krajowy składający się z naukowców różnych dyscyplin; opracować trzyletni plan pod auspicjami Ministerstwa Kultury i Sztuki oraz GKKFiT, podjąć pracę nad wydaniem „Encyklopedii Krajoznawstwa”, powołać Komitet Encyklopedii wspólnie z Państwowym Wydawnictwem Naukowym, utworzyć sieć korespondentów terenowych;

b) doskonalić metody przekazywania turystom informacji o zasadach krajoznawczych. W tym celu na przykład podjąć studia nad metodologią opracowywania wydawania przewodników turystycznych; opracować zasady i wskazówki dla wydawania popularnych folderów i ulotek turystycznych, opracować wspólnie z Państwowym Przedsiębiorstwem Wydawnictw Kartograficznych plan krajoznawczych wydawnictw kartograficznych.

c) usprawnić metody programowania wycieczek z punktu widzenia ich treści krajoznawczych, w tym celu, między innymi, przeprowadzić weryfikację oznak turystyki kwalifikowanej z punktu widzenia treści krajoznawczych, utworzyć w biurach obsługi ruchu turystycznego PTTK rady krajoznawcze składające się z wytrawnych działaczy krajoznawczych, które zajęły by się programowaniem masowego ruchu turystycznego.

B. Pedagogiczne wykorzystanie krajoznawstwa.

a) starać się o wprowadzenie do toku studiów przygotowujących nauczycieli odpowiedniego pensum zajęć na temat krajoznawczego programu turystyki.

W tym celu opracować ramowy program monograficznych zajęć krajoznawczych dla studentów wyższych szkół nauczycielskich; rozwijać i doskonalić szkolenie kierowników wycieczek szkolnych;

b) rozszerzać pracę z młodzieżą w dziedzinie krajoznawstwa. W tym celu opracować ogólną koncepcję pracy kół krajoznawczych młodzieży szkolnej, które w szkołach średnich stanowiły by agendę PTTK, utworzyć przy oddziałach PTTK krajoznawcze ośrodki metodyczne pracy z młodzieżą, które mogły by prowadzić poradnictwo w zakresie krajoznawstwa dla nauczycieli różnych przedmiotów, popularyzować stopień „Instruktora Krajoznawstwa” wśród nauczycieli opiekunów kół krajoznawczych młodzieży szkolnej. Opracować i spopularyzować „Kartę młodego krajoznawcy” zawierającą skodyfikowany system wymagań w stosunku do młodzieży uprawiającej turystykę. Dostosować najniższe stopnie oznak turystyki kwalifikowanej do potrzeb pracy z młodzieżą.

C. Regionalizm krajoznawczy.

a) zgodnie ze sformułowaną już w toku dyskusji przed naradą zasadą: „Krajoznawstwo konkretyzuje się „regionalnie” kontynuować i pogłębiać w pozostałej działalności ogniw terenowych PTTK, poznawanie przede wszystkim własnego regionu i włączać się czynnie do działalności na rzecz jego wszechstronnego rozwoju;

b) zwiększyć zainteresowanie dziedziną planowego kształtowania regionu i aktywniej zabiegać o zapewnienie udziału ogniw terenowych Towarzystwa i jego działaczy w planowaniu regionalnym;

c) rozszerzyć współpracę z towarzystwami regionalnymi. Dążyć do wykorzystania działalności towarzystw regionalnych dla szerzenia wśród turystów wiedzy o kraju. Organizować raz w roku sesję naukową poświęconą treściom i metodom działalności regionalistycznej;

d) stwarzać warunki dla rozwoju regionalizmu wewnątrz PTTK. W tym celu, między innymi, zabezpieczyć w kwartalniku „Ziemia” dział poświęcony wnikom krajoznawczym prac regionalistycznych i zastosowaniu w aktywizacji turystycznej regionów.

D. Współdziałanie krajoznawstwa z nauką.

a) czynić starania o zainteresowanie naukowców różnych dziedzin problematyką krajoznawczą. W tym celu, między innymi, ufundować stałą nagrodę ZG PTTK za prace magisterskie mające znaczenie dla popularyzacji krajoznawstwa w masowym ruchu turystycznym. Odbywać co cztery lata „forum krajoznawcze”, na którym naukowcy różnych dyscyplin mogliby prezentować swój dorobek naukowy pod kątem wykorzystania go w krajoznawstwie;

b) popularyzować w PTTK prace mające znaczenie dla rozwoju nauki. W tym celu na przykład: ustalić z Polską Akademią Nauk oraz innymi zainteresowanymi instytucjami naukowymi zakres i plan prac badawczych, które mogły by podjąć PTTK wykorzystując do tego młodzież uprawiającą turystykę i określone grupy turystów dorosłych. Popierać i rozwijać sieć pracowni krajoznawczych.

14. W celu skonkretyzowania ogólnopolskiego krajoznawczego programu turystyki oraz centralnie ustalonych warunków jego realizacji należy tworzyć terenowe (regionalne) krajoznawcze programy turystyki.

Powinno to być ambicją i obowiązkiem każdego oddziału PTTK, ponieważ oddział jest podstawowym

ogniwem Towarzystwa, które dzięki zgromadzonemu w nim aktywowi i posiadanym środkom jest zdolne do samodzielnej działalności w zakresie programowania turystyki. Sprawą zaś zarządów okręgów PTTK i skupionych wokół nich działaczy powinna być pomoc oddziałom w tym trudnym zadaniu programowym.

Należy w związku z tym opracować metodologię tworzenia owych programów, ponieważ dotychczas masową turystykę programowano najczęściej za pomocą listy imprez, co dzisiaj w całej rozciągłości trudno uznać za najlepszy sposób eksponowania poznawczo-wychowawczych treści turystyki.

W regionalnych krajoznawczych programach turystyki znajdowałyby odbicie główne kierunki zarysowane programem ogólnopolskim, które uzupełnione byłyby zadaniami wynikającymi ze specyfiki danych środowisk, ich potrzeb, tradycji turystycznych itd.

15. Należy starać się o to, aby centralny i terenowe programy turystyki dzięki ich konsekwentnej realizacji przez ogniwa Towarzystwa współorganizujące masowy ruch turystyczny, mogły zyskiwać rangę stymulatorów całej turystyki w Polsce, a naszymu Towarzystwu przyniosłyby wysoki autorytet wśród organizatorów turystyki.

16. Zarząd Główny PTTK szczególnie liczy na czołowy aktyw instruktorów krajoznawstwa, przodowników turystyki kwalifikowanej, przewodników, organizatorów turystyki oraz społecznych opiekunów w działakności Towarzystwa gwarantującej pełną realizację przyjętego programu.

Warszawa, dnia 10 października 1970 roku.

Zarząd Główny PTTK

IX ZEBRANIE PLENARNE GKR

JAK OCENIA WYKONANIE UCHWAŁ VII WZD GŁÓWNA KOMISJA REWIZYJNA

W WARSZAWIE odbyło się IX zebranie plenarne Głównej Komisji Rewizyjnej PTTK poświęcone ocenie wykonania uchwały VII Walnego Zjazdu Delegatów PTTK oraz postulatów zgłoszonych na tym zjeździe.

W obradach obok członków GKR uczestniczyli z ramienia Zarządu Głównego PTTK sekretarz generalny — Jerzy Sierpiński, jego zastępca Wojciech Militz, kierownik działu usług — Romuald Polak, zastępca kierownika działu organizacyjnego — Halina Maniekiewicz.

Na podstawie zebranych i przedstawionych w referacie danych można stwierdzić, że dzięki poważnemu wkładowi pracy tysięcy działaczy społecznych oraz pracowników etatowych wszystkich szczebli organizacyjnych naszego Towarzystwa uzyskano na półmetku VII kadencji poważne osiągnięcia w dziedzinie organizacyjno-programowej PTTK.

Rok 1969, a więc drugi rok VII kadencji, zamknął się liczbą 15 milionów osób objętych różnymi formami działalności PTTK (w roku 1968 było 12 milionów). Na koniec tego roku Towarzystwo osiągnęło stan 550 tys. członków PTTK, w tym 400 tys. członków rzeczywistych i 150 tys. członków zbiorowych. Powstały 63 nowe oddziały oraz 1636 kół PTTK. Zdecydowana większość okręgów objęła siecią organizacyjną wszystkie powiaty na terenie swoich województw. W roku 1970 odbyła się w Gdańsku Ogólnopolska Narada Krajoznawcza, na której podsumowano dotychczasowy programowy dorobek Towarzystwa oraz uchwalono krajoznawczy program turystyki na najbliższy okres czasu.

W dyskusji nad wystąpieniem Mieczysława Wałka z ramienia GKR i Jerzego Sierpińskiego z ramienia ZG PTTK — głównych referentów plenarnego zebrania GKR, zabrali głos członkowie Głównej Komisji Rewizyjnej kol. kol.: Bronisław Cmela — Rzeszów, Krzesław Stokłosa — Kraków, Józef Kucharczyk — Katowice, Stanisław Rohoź-Lańcut, Jan Krejca — Kraków, Henryk Kamiński — Września, Tadeusz Wielebiński — Jelenia Góra.

W wypowiedziach dyskutantów przewijało się wiele tematów. Można je jednak ująć w następujące grupy:

● Dyskutanci uważają, że Zarząd Główny PTTK i większość ogniw terenowych w sposób właściwy i rzetelny realizują uchwałę VII Walnego Zjazdu Delegatów w odniesieniu do zagadnień programowych i organizacyjnych, co stanowi bezsporne osiągnięcie.

● Realizacja uchwały w odniesieniu do spraw gospodarczych, a szczególnie niewykończone inwestycje, opóźnione remonty i niezadowalająca jakość usług nasuwa poważne obawy, czy uchwała w tej części zostanie zrealizowana. Należy więc dołożyć maksymal-

nych starań o zwiększenie gospodarności, bardziej ekonomiczne spojrzenie na działalność gospodarczą naszych przedsiębiorstw, większą oszczędność.

● Szereg postulatów zgłoszonych na VII WZD nie zostało zrealizowanych do tej pory i prawdopodobnie niektóre z nich nie będą mogły być zrealizowane w ogóle.

● Obecną kampanię przedwyborczą w oddziałach należy zatem wykorzystać do omówienia realizacji uchwały VII WZD przez koła, komisje i oddziały PTTK.

● Zarząd Główny powinien poinformować członków Towarzystwa o realizacji zgłoszonych na zjeździe postulatów po to, by 2-letni okres działalności nas od kolejnego zjazdu został należycie wykorzystany do pełnego wykonania postanowień VII Walnego Zjazdu Delegatów.

IX Plenum Głównej Komisji Rewizyjnej zapoznało się również z uwagami i wnioskami Prezydium GKR do sprawozdania finansowego — zbiorczego Zarządu Głównego PTTK za rok 1969.

Główna Komisja Rewizyjna działając zgodnie z postanowieniami Statutu dokonała oceny bilansu zbiorczego Towarzystwa za rok 1969.

Wnioski Prezydium GKR przyjęte do zatwierdzającej wiadomości przez IX Plenum GKR są następujące:

1. Mimo poprawy w dziedzinie inwentaryzacji nadal sprawy te wymagają konkretnych działań ze strony Zarządu Głównego PTTK. Konieczność dokonywania pełnej rocznej inwentaryzacji, zwłaszcza zaś inwestycji niedokończonych, powinno być omówione na specjalnym szkoleniu — naradzie z pracownikami służby finansowej jednostek samobilansujących podległych Zarządowi Głównemu.

2. Konieczne jest planowanie w budżetach jednostkowych ZG i zarządów okręgów kwot na wykup nieruchomości i podatek dochodowy, w przeciwnym razie nie osiągnie się równowagi budżetowej.

3. W związku z trudną sytuacją finansową w Towarzystwie konieczne jest zastosowanie jak najdalej idących oszczędności w budżecie roku 1970. Zdaniem Głównej Komisji Rewizyjnej należy rozważyć dotychczasowy system finansowania (wysokość kwot) imprez centralnych, szkolenia, a szczególnie wydawnictw. Sprawy oszczędności i gospodarności w pracy Zarządu Głównego oraz jednostek mu podległych powinny być przedmiotem posiedzenia Prezydium i Plenum Zarządu Głównego PTTK.

4. Zarząd Główny powinien wydać zarządzenie wykonawcze w sprawie usunięcia niedociągnięć i uchybień stwierdzonych przez badających poszczególne sprawozdania finansowe, okręgowe komisje rewizyjne oraz Główną Komisję Rewizyjną.

CHOĆ SZKOLENIOWO, ALE NIE ULGOWO POTRAKTOWALI REPREZENTANCI PTTK W BIEGACH NA ORIENTACJĘ WYSTĘP WE FRIEDRICHRODE

POWSTAŁA niedawno Komisja Imprez na Orientację Zarządu Głównego PTTK rozpoczęła swą działalność efektywnie. Już na początku czekało ją trudne zadanie wysłania reprezentacji PTTK na III mistrzostwa świata w biegach na orientację. Impreza ta jest organizowana zgodnie z zasadami IOF (Międzynarodowa Federacja Biegów na Orientację) co dwa lata. W roku 1970 odbyła się ona w okolicy Friedrichroda na terenie Turynгии (NRD).

Polski zespół składał się z 9 osób, w tym 6 zawodników i 1 zawodniczki, tegorocznych mistrzów kraju w konkurencjach młodzieżowych i seniorów oraz najlepszych zawodników w poszczególnych kategoriach.

Program imprezy przewidywał oprócz konkurencji biegowych liczonych bezpośrednio do punktacji mistrzostw świata, także rozegranie w pierwszym dniu tzw. „Biegów na otwarcie mistrzostw”. W zawodach tych, młodzi i — można chyba powiedzieć — niedoświadczeni w tak poważnej konkurencji zawodnicy polscy, spisali się bardzo dobrze.

Na szczególne podkreślenie zasługuje rezultat Grzegorza Zwolińskiego z Wrocławia, który w kategorii M-15 zajął zdecydowanie I miejsce, dystansując 48 konkurentów. Równie dobrze spisała się jedyna polska uczestniczka mistrzostw Zofia Ciesielska zajmując w kategorii K-19 36 miejsce na 66 startujących zawodniczek.

Pozostali polscy uczestnicy zajęli w poszczególnych klasach miejsca w trzeciej dziesiątce.

Natomiast w biegach mistrzowskich ekipa PTTK nie zanotowała większych sukcesów. Wszyscy polscy zawodnicy oraz sztafeta męska przekroczyli w swoich kategoriach limity czasu i nie zostali objęci klasyfikacją. Jedyne punktowane miejsce zajął I. Gronkiewicz z Wrocławia, plasując się na 64 pozycji na 69 startujących.

Bezpośrednio po powrocie do kraju, kierownik ekipy PTTK, przewodniczący Komisji Imprez na Orientację ZG PTTK Henryk Bednarek oceniając na gorąco udział naszej ekipy w mistrzostwach świata, podkreślił szczególnie istotny, szkoleniowy aspekt występu polskich reprezentantów.

„W warunkach ostrej, stojącej na światowym poziomie rywalizacji, mogliśmy się dowodnie przekonać jak wiele mamy do zrobienia w tym zakresie. Krajowe imprezy na orientację, z licznym udziałem młodzieży uczącej się, robotników z zakładów pracy czy reprezentantów PTTK-owskich środowisk wojskowych, powinny w niedalekiej przyszłości doprowadzić do wyodrębnienia grupy zawodników liczących się na arenie europejskiej. Ale do tego nieodzowna jest lepsza, sprawniejsza niż dotychczas oraz oparta o nowoczesne metody, organizacja eliminacji i finałów krajowych imprez na orientację. Zresztą — dodał przewodniczący H. Bednarek — naszych zawodników stać jest na dobre wyniki, czego dowodem zajęcie pierwszego miejsca przez G. Zwolińskiego”.

Szczegółowa analiza i wnioski z występu ekipy PTTK w NRD oraz omówienie spraw programowo-organizacyjnych marszów na orientację będą tematem obrad najbliższych posiedzeń Komisji Imprez na Orientację ZG PTTK. Komisja stawia sobie bowiem za cel poprzeczenie wzorowych imprez krajowych i liczniejszych niż dotychczas kontaktów zagranicznych, upowszechnienie imprez na orientację w naszym kraju i podnoszenie ich poziomu. Tym bardziej, że imprezy te oprócz niezaprzeczalnych walorów rekreacyjno-wypoczynkowych odgrywają poważną rolę w podnoszeniu wyszkolenia obronnego społeczeństwa.

MICHAŁ SUMIŃSKI ZDOBYWA ZŁOTY LAUR PTTK

W roku 1970 już po raz trzeci rozstrzygnięty został doroczny konkurs „O Złoty Laur PTTK” ogłoszony przez Zarząd Główny PTTK dla dziennikarzy zajmujących się problematyką turystyczną. Celem konkursu jest przede wszystkim popularyzacja kultury turystycznej, zagadnień turystycznych i krajoznawczych ze szczególnym uwzględnieniem działalności PTTK. Do nagród pretendować mogli autorzy artykułów publicystycznych, reportaży, felietonów a także artykułów informacyjnych opublikowanych w 1969 roku w prasie codziennej, periodykach zarówno centralnych jak terenowych oraz w telewizji i radio.

W ocenie twórczości dziennikarskiej jury brało szczególnie pod uwagę walory publicystyczne, wartości propagandowe i wychowawcze oraz aktualność tematyki opublikowanych prac.

Jury tegorocznego konkursu pod przewodnictwem

Jerzego Putramenta wiceprezesa Związku Literatów Polskich rozpatrywało ponad 250 prac nadesłanych przez 22 dziennikarzy.

I nagrodę w wysokości 7.000.— zł oraz dyplom Złotego Lauru PTTK otrzymał:

red. **Michał Sumiński** za cykl audycji młodzieżowych prowadzonych w Telewizji Polskiej.

Dwie II nagrody po 4.000.— zł otrzymali:
red. **Halina Lipowczan** — „Panorama” — Katowice.
red. **Tadeusz Ostaszewski** — „Panorama Poczty” — Olsztyn.

Trzy III nagrody po 3.000.— zł otrzymali:
red. **Włodzimierz Wójcikowski** — „Kurier Lubelski” — Lublin.
red. **Józef Kliś** — „Trybuna Robotnicza” — Katowice.
red. **Ryszard Hładko** — „Trybuna Opolska” — Opole.

Gratulujemy!

PO BIESZCZADZKICH TRASACH W MARSZU NA ORIENTACJĘ

C oraz większym zainteresowaniem cieszą się imprezy na orientację. Już po raz szósty drużyny kół wojskowych PTTK spotkały się na turystycznych zawodach w tej dyscyplinie turystyki. Nie zawiodła pogoda, co sprzyjało sprawnemu przeprowadzeniu imprezy. Organizatorami byli: Komisja Kół Wojskowych ZG PTTK, Zarząd Okręgu PTTK w Rzeszowie oraz Zespół do spraw Krajoznawstwa i Turystyki Warszawskiego Okręgu Wojskowego.

Trasa zawodów specjalnie dobrana, przebiegała w trudnych wysokich rejonach Bieszczadów w okolicy Wetliny. W imprezie uczestniczyli także turyści cywili.

Wprowadzono nowe zasady regulaminu, które objęły punktowanie zespołów poszczególnych okręgów cywilnych, a także rodzajów wojsk oraz wyższych uczelni wojskowych.

Podczas zawodów na orientację wprowadzono również element sportów

obronnych. Otóż drużyny poza wykazaniem się znajomością krajoznawczą rejonu Bieszczadów musiały wykonać rzut granatem do celu.

Trasa tegorocznych zawodów okazała się dość trudna; tylko cztery drużyny pokonały ją bez punktów karnych.

Zwyciężyła drużyna z kół PTTK przy Garnizonowym Klubie Oficerskim w Rzeszowie, która uzyskała 934 punktów na 960 możliwych. Bardzo dobrze spisał się młodzieżowy zespół z kół PTTK przy Liceum Ogólnokształcącym w Rzeszowie uzyskując 921 pkt. i zajmując III miejsce.

W punktacji okręgów wojskowych zwyciężył Warszawski Okręg Wojskowy uzyskując 2.711 pkt. przed Okręgiem

Śląskim 2.659 pkt. i Pomorskim — 2.545 pkt.

W punktacji wyższych uczelni wojskowych triumfowała Wyższa Szkoła Oficerska Wojsk Zmechanizowanych (918 pkt.) nad Wyższą Szkołą Oficerską Wojsk Inżynierskich (904 pkt.).

Na marginesie tej ciekawej i pasjonującej uczestników imprezy, w której występuje przecież wiele elementów sportów obronnych jak sam marsz na azykut oraz rzut granatem, strzelanie

z broni małowadziowej, wypadu zużyć niedostateczny udział turystów ze środowiska cywilnego.

Organizatorzy imprezy twierdzą, że brak drużyn cywilnych w tegorocznej imprezie biesieczadzkiej wynikał z obawy przed drużynami wojskowymi oraz z faktu, że zawody były za mało rozpropagowane. Ale to rozumowanie nie wytrzymuje krytyki chociażby w świetle zajęcia trzeciego miejsca przez drużynę szkolną. Co się zaś tyczy propa-

gandy imprezy to trzeba to po prostu zrobić bardziej skutecznie. Te uwagi zostały zresztą przez organizatorów imprezy zanotowane co na pewno pozwoli w roku 1971 uniknąć dotychczasowych niedociągnięć.

Miejmy więc nadzieję, że w roku 1971 na starcie stanie więcej drużyn cywilnych a rywalizacja między PTTK-owcami cywilnymi i tymi w zielonych, stalowych czy granatowych mundurach przyczyni się do podniesienia poziomu marszów na orientację.

SZLAKAMI LENINA W TATRACH I NA PODHALU

PIĘTNASTY JUBILEUSZOWY

TEGOROCZNY Rajd Przyjaźni „Szlakami Lenina” miał charakter jubileuszowy. Organizowany był przecież dla uczczenia 100 rocznicy urodzin Wodza Rewolucji Październikowej, Włodzimierza Iljicza Lenina i odbywał się już po raz piętnasty.

Rajd Przyjaźni „Szlakami Lenina” jest od wielu lat nie tylko największym przedsięwzięciem turystycznym w naszym kraju, ale i w Europie. Wszak bierze w nim udział kilka tysięcy turystów. Po dwunastym Rajdzie Przyjaźni w 1967 roku dla uczczenia 50 rocznicy Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej, w którym uczestniczyło 9.998 osób rajd tegoroczny był najbardziej liczebny i rekordowy. Na turystyczne szlaki wiodące do Zakopanego i Poronina wyruszyło aż 10.474 turystów.

W rajdzie górskim na trasach wielodniowych wzięło udział 4.298 osób, zaś na trasach jednodniowych — 2.140, w rajdzie pieszym na trasach wielodniowych — 1.022, a w rajdzie kolarskim — 282, w rajdzie samochodowo-motorowym uczestniczyło 406 pojazdów i 897 turystów, w zlocie samolotowym 6 samolotów i 16 osób załogi, w zlocie krajoznawczym 15 autokarów i 670 osób, w jednodniowym zlocie motorowym 105 pojazdów i 1.154 osób i w zlocie pieszym w rajdzie wysokogórskim 15 taterników. Ogółem na trasy wielodniowe wyruszyło 7.180 turystów, na jednodniowe 3.294. Pojazdów było ogółem 937. Na trasach siedmiodniowych wzięło udział około 1.200 osób.

Jak wynika z tego zestawienia prawie 70% uczestników imprezy brało udział na trasach wielodniowych, w tym ok. 11% na trasach siedmiodniowych, co świadczy, że Rajd Przyjaźni jest obecnie nie tylko imprezą masową, lecz również imprezą turystyki wysokokwalifikowanej. Wszystkie trasy siedmiodniowe oraz trasy tatrzańskie „A” wymagały przecież dużego wysiłku fizycznego i sprawności turystycznej.

W rajdzie górskim oprócz turystów z całej Polski, wędrowali również turyści z NRD, Węgier i Czechosłowacji, a w rajdzie samochodowo-motocyklowym jechała liczna grupa turystów z CSRS.

Największym zainteresowaniem cieszył się oczywiście rajd górski, a następnie pieszy nizinny, samocho-

dowo-motorowy i kolarski. Godzi się jednak zwrócić uwagę na inowacje, jakie zostały wprowadzone w XV Rajdzie Przyjaźni „Szlakami Lenina”. Do takich należał rajd samolotowy zorganizowany przez Aeroklub Śląski w Katowicach. 6 samolotów z Katowic, Gliwic, Rybnika, Bielska, Torunia i Tarnowa miało za zadanie zidentyfikowanie w przelocie znaków rozmieszczonych w terenie. W każdym samolocie oprócz pilotów znajdowali się dziennikarze popularnych pism, którzy pomagali w odszukiwaniu ustawionych znaków i punktów zwrotnych. Załogi samolotów odbyły następnie wycieczki górskie 19 i 20 września 1970 r., a w dniu manifestacji turystów nad Pomnikiem Lenina w Poroninie zrzucili wiązanki kwiatów. Wzięli też udział w defiladzie na zakończenie rajdu na stadionie pod Krokwią w Zakopanem.

Nowością był także zlot krajoznawczy z udziałem przedstawicieli WKZZ i okręgów PTTK z Opola, Łodzi, Warszawy (Okręg Mazowiecki), Zielonej Góry, Rzeszowa oraz z Zakładów FSO na Zeraniu i z Nowej Huty, którzy na trasie przejazdu do Krakowa zapoznawali się z naszymi osiągnięciami w 25-lecie PRL. W Krakowie zwiedzali Hutę im. Lenina, zabytki miasta, oraz wysłuchali interesującego wykładu prof. dr Wiktora Zina o starym Krakowie. Zwiedzili również Nowy Targ, Biały Dunajec i Poronin, a nado wzięli udział w zakończeniu rajdu w Poroninie i Zakopanem.

Udaną imprezą był rajd wysokogórski, którego organizatorem był Oddział Klubu Wysokogórskiego w Krakowie. Taternicy pod kierownictwem inż. Jerzego Wali przeszli granią Tatr Polskich od Żabiej Czuby do Tatr Zachodnich.

Szczególnie imponujący wypad rajd pieszy. Jego uczestnicy wystartowali na siedmiodniową trasę sprzed Muzeum Lenina w Krakowie, aby zakończyć ją pod Muzeum W. I. Lenina w Poroninie. Złożyli oni w obydwu muzeach specjalny album wydany w XX-lecie Huty im. Lenina oraz medal wybitny specjalnie z okazji 100 rocznicy urodzin W. I. Lenina.

W podobnie uroczysty sposób odbył się sprzed Muzeum Lenina w Krakowie start do trzydniowego rajdu samochodowo-motorowego. Kolarze natomiast po przebyciu

wielodniowych tras wiodących z różnych zakątków Polski spotkali się w sobotę 19 września w godzinach popołudniowych na Stadionie Letnim KS Podhale w Nowym Targu, by wieczorem z udziałem tamtejszych władz i w świetle płonących pochodni, udać się pod budynek, gdzie znajduje się cela, w której więziony był Włodzimierz Lenin. Tu złożono wiązanki kwiatów i wygłoszono okolicznościowe przemówienie.

Uroczyste zakończenie Rajdu Przyjaźni odbyło się w dniach 19 i 20 września 1970 r. w Poroninie i Zakopanem. Wzięli w nim udział: **Jan Skrzypczak** — zastępca kierownika Wydziału Propagandy i Agitacji KC PZPR, **Zdzisław Kitliński** — sekretarz KW PZPR w Krakowie, **Wacław Tułodziecki** — wiceprzewodniczący Centralnej Rady Związków Zawodowych, **Wiesław Kos** — sekretarz CRZZ, **Włodzimierz Reczek** — przewodniczący GKKFiT, **Piotr Gajewski** — prezes ZG PTTK, **Jan Kręćielewski** — przewodniczący Krajowej Rady Ogólnozwiązkowej Federacji Sportu, Wychowania Fizycznego i Turystyki, **Borys Wereszagin** — radca ambasady ZSRR w Warszawie, **Jan Wiórkowski** — przewodniczący Wojewódzkiej Komisji Związków Zawodowych oraz liczni przedstawiciele władz politycznych, administracyjnych i społecznych Krakowa, powiatu Nowotarskiego i Zakopanego. Nie zabrakło również wśród obecnych delegacji przedstawicieli władz politycznych, administracyjnych i społecznych Rumunii, a przede wszystkim wielkiej rzeszy turystów biorących udział w XV Rajdzie Przyjaźni.

Podczas manifestacji turystów pod Pomnikiem Lenina w Poroninie przemawiali: sekretarz CRZZ **Wiesław Kos** i radca ambasady ZSRR **Borys Wereszagin**. Zapalenie znicza ogniem pobranym z Wielkich Pieców Huty im. Lenina rozpoczęło manifestację. Na zakończenie przedstawiciele organizacji politycznych, społecznych, administracyjnych i zakładów pracy złożyli wieńce pod pomnikiem wielkiego przywódcy klasy robotniczej.

Skolei na stadionie pod Krokwią odbyła się wspaniała defilada uczestników rajdu samochodowo-motorowego, kolarskiego i samolotowego. Przemawiali: prezes ZG PTTK **Piotr Gajewski** i przewodniczący GKKFiT **dr Włodzimierz Reczek**. Odbyło się też wręczenie nagród.

Nagrodę Centralnej Rady Związków Zawodowych zdobył Oddział

